

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi siemenkauppalain
9 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi siemenkauppalain vahingonkorvaussäännöksiä.

Kylvösiemenen pakkaajan ja kunnostajan niin sanottu ankara vahingonkorvausvastuu ulotettaisiin myös siihen, joka Suomeen tuo markkinoitavaksi muualla tuotettua siementavaraa. Kylvösiemenen muun myyjän korvausvastuu ehdotetaan jätettäväksi kauppalain säännösten varaan.

Eduskunta on vuoden 1996 lopulla hyväksyessään lain siemenkauppalain 3 ja 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta edellyttänyt, että hallitus kiireellisesti saattaa eduskunnan käsiteltäväksi esityksen kylvösiementen markkinointia koskevien vahingonkorvaussäännösten uudistamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Siemenkauppalaki

Siemenkauppalain (233/1993) mukaan kaupan pidettävän sementavaraeran tulee olla lajikkeeltaan oikein nimettyä ja sen tulee täyttää määrätty vähimmäis laatua koskevat vaatimukset. Sementavaran pakkaajan on varustettava myyntipäällykset tuoteselosteella, josta sementavaran lajikenimi ja laatua koskevat tiedot selviävät.

Lain 9 §:n 1 momentin mukaan kylvösiemenen kunnostajan ja pakkaajan on korvattava vahinko, joka sementavaran käyttäjälle aiheutuu siitä, että sementavara ei ole siitä annettujen tietojen mukaista. Sama vastuu on myyjällä, jos hän huolimattomuudellaan on aiheuttanut vahingon. Kunnostaja ja pakkaaja vastaa siis vahingosta, vaikka olisi toiminut huolellisesti kyl-

vösiemenen tuottamisesta ja markkinoimisesta annettujen säännösten mukaan. Tällaista vahingonkorvausvastuuta sanotaan ankaraksi vastuuksi. Ankara vastuu koskee sekä välittömiä että välillisiä vahinkoja. Sen sijaan myyjä ei vastaa välittömästäkään vahingosta, ellei ole toiminut huolimattomasti.

Tämä vahingonkorvaussäännös on samansisältöinen kuin aikaisemmassa vuonna 1975 säädetyssä sementavaran kaupasta annetussa laissa (669/1975). Lakia koskevassa hallituksen esityksessä laiksi sementavaran kaupasta (HE 7/1975 vp) ehdotettiin, että vahinko, joka ostajalle aiheutuu siitä, että sementavara ei ole siitä annettujen tietojen mukaista, on myyjän korvattava. Hallituksen esityksestä poiketen eduskunta muutti korvaussäännöksen edellä selostettuun muotoon. Maa- ja metsätalousvaliokunta katsoi, että hallituksen ehdottama säännös on kohtuuttoman ankara varsinkin sellaista vähittäiskauppiasta kohtaan, jonka toimenpiteisiin ei sisälly moitittavuutta.

Kylvösiemenen markkinointisäännösten harmonisointi Euroopan unionissa

Voimassa oleva laki on säädetty Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen (liittymissopimus) mukaisesti.

Euroopan unionissa on annettu jäsenvaltioiden siementavaran tuotannon ja markkinoinnin harmonisointia koskevat direktiivit. Lainsäädännön harmonisointi koskee ainoastaan aineellisoikeudellisia, siementavaran tuottamista ja markkinoimista koskevia säännöksiä. Lain toimeenpanemista, noudattamisen valvontaa ja säännösten rikkomisesta aiheutuvia julkisoikeudellisia seuraamuksia koskeva sekä kauppaan liittyvistä yksityisoikeudellista suhteista säätäminen on jätetty jäsenvaltioiden omaan toimivaltaan. Suomen siemenkauppalainsäädäntöä direktiivien edellyttämällä tavalla uudistettaessa korvaussäännökset otettiin aikaisemmasta laista pääosin sellaisenaan uuteen lakiin.

Siemenkauppala lain suhde kauppala kiin

Siltä osin kuin siemenkauppala issa ei ole säännöksiä ostajan ja myyjän oikeudellisesta suhteesta, sovelletaan kauppala in (355/1987) säännöksiä. Kauppala issa on säännöksiä ostajan ja myyjän velvollisuuksista, muun muassa tavaran luovutuksesta, vaaranvastuusta, ominaisuuksista ja tavaran virheen seuraamuksista. Kauppala in mukaan ostajalla on, jos tavarassa on virhe, oikeus vaatia kaupan purkua, hinnanalennusta, virheetöntä toimitusta, ja jos virheestä on aiheutunut vahinkoa, myös vahingonkorvausta. Lain 3 §:n mukaan kauppala in säännöksiä ei sovelleta, mikäli sopimuksesta, sopijapuolten omaksumasta käytännöstä taikka kauppatavasta tai muusta tavasta, jota on pidettävä sopijapuolia sitovana, johtuu muuta.

Voimassa olevaan siemenkauppala kiin on otettu edellä selostettu yleisen kauppala in periaatteista poikkeava ankaran vahingonkorvausvastuun säännös niiden tapausten varalta, joissa siementavara ei ole siitä annettujen tietojen mukaista ja siitä aiheutuu ostajalle vahinkoa.

1.2. Käytäntö

Vahinkoa siementavaran käyttäjä lle virheellisestä tuoteselosteesta aiheutuu yleensä silloin, kun siemenä on lajikkeeltaan vä-

rin nimettyä tai sen itävyys on huomattavasti alhaisempi kuin ilmoitettu itävyys. Ostaja ei pysty tavaran silmävaraisessa tarkastuksessa tarkistamaan näitä tietoja. Väärän lajikenimen ilmoittamista koskeva virhe tehdään kunnostus- ja pakkausvaiheessa. Itävyyttä koskeva virhe voidaan tehdä samassa vaiheessa. Oikea tieto voi muuttua virheelliseksi myöhemmin, jos siementavara säilytetään sellaisissa oloissa, että se menettää itävyytensä.

Vahinkoa siementavaran käyttäjä lle aiheutuu myös silloin, kun siementavaraerässä on hukkakauransiemeniä. Hukkakauraa ei lain mukaan saa olla kaupan pidettävässä siementavarassa.

Kylvösiemenessä esiintyneistä virheistä johtuneet korvausvaatimukset on yleensä sovittu myyjän ja ostajan kesken. Vaatimusten käsittely tuomioistuimissa on ollut harvinaista.

Useimmiten korvausvaatimuksissa on ollut kysymys siitä, että myyty siemenä ei ole ollut lajikkeeltaan sitä, mitä sen on ilmoitettu olevan tai että siementavarassa on ollut hukkakauran siementä. Kun siementavara on ollut lajikkeeltaan väärin nimettyä, on vahinko saattanut olla sellainen, ettei ole saatu lainkaan korjattavaa satoa, jolloin myyjä on saattanut korvata koko sadon menetyksen. Hukkakauran osalta on tapauksia, joissa on korvattu vain hukkakauran torjuntakustannukset, mutta ei sadon arvoa eikä muitakaan kustannuksia.

1.3. Nykytilan arviointi

Eduskunnan kannanotot

Eduskunta on vastauksessaan hallituksen esitykseen siemenkauppala in 3 ja 4 §:n muuttamisesta (HE 204/1996 vp) edellyttänyt, että hallitus saattaa seuraavien varsinaisten valtiopäivien kokoontumiseen mennessä eduskunnan käsiteltäväksi esityksen kylvösiementen markkinointia koskevien vahingonkorvaussäännösten uudistamisesta.

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on hallituksen esitystä koskevassa mietinnössään (MmVM 23/1996 vp) lausunut, että "Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tuotaessa siementä ulkomailta riski niin hukkakauran kuin muidenkin haitallisten kasvitautien ja tuholaisten leviämiseen on oleellisesti suurempi kuin kotimaisessa tuotannos-

sa. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että lakiin lisätään mahdollisimman pikaisesti säännökset, jotka ankaroittaisivat siementavaran myyjän vastuuta tältä osin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan siemenkauppalaain 9 §:n tarkistamiseen näyttäisi olevan yleisemminkin tarvetta, jotta se saataisiin paremmin vastaamaan yleistä kauppalakia."

Ankaran vahingonkorvausvelvollisuuden säilyttäminen laissa

Ankaran vastuun säilyttämistä siementavaran kunnostajalla ja pakkaajalla on pidettävä perusteltuna sen vuoksi, että tämän on katsottava paremmin pystyvän kantamaan riskin virheellisestä tuoteselosteesta aiheutuneesta vahingosta. Virheellisestä tuoteselosteesta aiheutuva vahinko voi olla moninkertainen siementavaraerän arvoon verrattuna ja kohtuuton viljelijän kannettavaksi. Siementavaran tuottaja pystyy liiketoiminnassaan siirtämään korvauksista aiheutuvat kustannukset suuremman joukon kannettavaksi. Liiketoimintayrityksillä on yleensä vakuutukset, jotka kattavat liiketoiminnasta aiheutuvat vahingonkorvaukset.

On syytä huomata, että rehulaissa (234/1993) säädetty myyjän vahingonkorvausvastuu on myös ankaraa korvausvastuuta. Rehulakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 260/1992 vp) on ankaran korvausvastuun säätämistä perusteltu vastaavanlaisilla oikeuspoliittisilla näkökohdilla.

Noudatettu korvauskäytäntö osoittaa, että pidetään oikeana ja kohtuullisena sitä, että kunnostaja ja pakkaaja vastaavat virheellisen tuoteselosteen aiheuttamasta vahingosta.

Hukkakauran esiintyminen siementavarassa aiheuttaa yleensä ostajalle huomattavan vahingon. Erityisesti jos ostajan tilalla ei ennestään esiinny hukkakauraa, ja varsinkin jos tilalla on tarkoitus tuottaa siementavaraa. Hukkakaurasta annettu laki (178/1976) velvoittaa jokaisen, jonka kiinteistöllä esiintyy hukkakauraa, hävittämään esiintymän. Suomi on liittymissopimuksen perusteella oikeutettu vaatimaan sisämarkkinakaupassa, että myyjä antaa erityisen hukkakaurattomuustodistuksen tavarasta.

Ankara vahingonkorvausvastuu laissa tehostaa hukkakauran hävittämismvelvollisuutta ja on eräs tärkeimpiä tekijöitä ostajan luottamuksen luomisessa tarkastettuun siementavaraan.

Edellä esitettyyn viitaten ankara vahingon-

korvausvastuu virheellisen tuoteselosteen aiheuttamasta vahingosta tulisi säilyttää laissa.

2. Ehdotettu muutos

Vahingonkorvausvastuuta koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että ankara korvausvastuu koskee paitsi virheellisestä tuoteselosteesta aiheutunutta vahinkoa myös siementavaraerässä olleesta muusta virheestä aiheutunutta vahinkoa. Tällainen korvausvastuu ehdotetaan asetettavaksi sille, joka Suomessa kunnostaa ja pakkaa siementavaraa, sekä sille, joka Suomeen tuo markkinoitavaksi muualla tuotettua ja pakattua siementavaraa.

Kunnostetun ja pakatun siemenen toimittamista Suomessa markkinoille kutsutaan siementavaran liikkeeseen laskemiseksi. Kunnostaja, pakkaaja ja tavanaerän maahantuojat voivat toimittaa siementavaraerän suoraan siementavaran käyttäjälle tai he voivat toimittaa tuottamansa tai tuomansa erän tukkukauppaan tai vähittäiskauppaan. Nimitystä siementavaran liikkeeseen laskija käytetään jokaisesta, joka myy siementavaraa.

Lakiin on tarkoituksenmukaista ottaa siementavaran kunnostajan, pakkaajan ja maahantuojan korvausvastuuta koskeva säännös sen vuoksi, että laissa on säännöksiä siementavaran kunnostamisesta ja pakkaamisesta. Sen sijaan kylvösiemenen muun kuin mainitun ensimmäisen liikkeeseen laskijan korvausvastuuta ei ole syytä säännöstellä yleisesti kauppalaain säännöksistä poikkeavasti.

Ensimmäistä liikkeeseen laskijaa ei kuitenkaan ole pidettävä vastuussa tavarahan virheestä, joka syntyy sen jälkeen kun hän on laskenut tavarahan liikkeeseen. Yleisin tällainen virhe on se, että tavanaerä on menettänyt itävyyttään tavarahan ollessa myöhemmän liikkeeseen laskijan vastuulla. Tämän vuoksi ensimmäisen liikkeeseen laskijan korvausvelvollisuutta on rajoitettava niin, että tällä ei ole korvausvelvollisuutta, jos hän saattaa todennäköiseksi, ettei siemenessä ollut virhettä, silloin kun hän laski sen liikkeeseen.

Siementavaraerä on pääsääntöisesti varustettava tuoteselosteella, jossa annettavien tietojen tulee perustua virallisen siementarkastuksen antamiin tarkastustuloksiin. Lain 8 §:n mukaan siementavaraerä saadaan myydä myös niin sanottujen ennakkotietojen perus-

teella. Kysymyksessä on tilanne, jossa sementtavarasta on otettu näytteet virallista tarkastusta varten, mutta tarkastustuloksia ei ole käytettävissä sementtavaraa myydessä. Lain 9 §:n 2 momentin mukaan myyjän on tällaisessa tapauksessa sitouduttava suorittamaan ostajalle hinnanalennusta ja korvaamaan mahdolliset vahingot maatalouden keskusjärjestöjen ja siemenkauppiainien järjestöjen kesken sovittavien perusteiden mukaisesti, jos ennakkotiedot olennaisesti poikkeavat lopullisista tiedoista.

Mainittu säännös otettiin lakiin sen vuoksi, että sementtavarassa olevasta virheestä aiheutuneita vahinkoja on vaikea arvioida. Usein korvausasiat ratkaistaan neuvottelemalla ja sopimalla kohtuullisena pidettävä korvaus. Tarkoitus on ollut, että edellä mainitut järjestöt sopivat vahinkojen laskemisen ja korvaamisen perusteista tai asettavat lautakunnan, joka päättäisi tarvittaessa korvausten perusteista. Tällaista sopimusta ei ole tehty eikä järjestelyä pantu toimeen.

Ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisena, että laissa säädetään, että yksityisen tulee noudattaa yksityisten järjestöjen sopimia korvausperusteita. Puheena oleva lainkohta ehdotetaan tämän vuoksi poistettavaksi. Ei ole estettä sille, että mainitut järjestöt laativat vahingonkorvauksen perusteista suosituksia ja että osapuolet noudattavat niitä sekä että tuomioistuimetkin ottavat ne huomioon, jos korvausvaatimus saatetaan tuomioistuinten käsiteltäväksi.

3. Esityksen vaikutukset

Esitys korjaa ulkomaalta tuotetun sie-

mentavaran ostajan aseman vastaamaan kotimaisen kylvösiemenen ostajan asemaa. Samalla ulkomaalla tuotetun sementtavaran markkinoijan korvausvastuu kasvaa sen johdosta, että kansainvälisessä kaupassa noudatettavien sopimusten mukaan ei yleensä korvata hukkakauran esiintymisestä johtuvaa virhettä sementtavarassa. Ankan korvausvastuun säilyttämisen ja selkiinnyttämisen tulisi lisätä ostajan luottamusta tarkastettuun sementtavaraan ja siten edistää siemenmarkkinoiden kehittymistä. Esityksellä ei ole julkistaloudellisia vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä sekä oikeusministeriössä.

Esityksestä on pyydetty lausunto maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK:lta, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC:ltä, Hankkija-Maatalous Oy:ltä sekä Tilasiemen Oy:ltä.

Tuottajajärjestön lausunnossa ehdotusta pidettiin tarpeellisena. Kaupan lausunnossa esitettiin maksettaville korvauksille erikseen asetettavaa ylärajaa.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

siemenkauppalain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä helmikuuta 1993 annetun siemenkauppalain (233/1993) 9 § seuraavasti:

9 §

Vahingonkorvaus

Kylvösiemenen kunnostajan, pakkaajan, sekä sen, joka on tuonut siemenen Suomeen, on korvattava siemenen käyttäjälle vahinko, joka aiheutuu siitä, että kylvösiemen ei ole siitä annettujen tietojen mukaista taikka että siinä on muu virhe. Korvausvelvollisuutta ei

kuitenkaan ole, jos se, jolta vaaditaan korvausta, saattaa todennäköiseksi, ettei siemenessä ollut vahingon aiheuttanutta virhettä silloin, kun hän laski sen liikkeeseen.

Kylvösiemenen muun liikkeeseen laskijan vastuusta on voimassa, mitä kauppalaissa (355/1987) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

Helsingissä 18 päivänä huhtikuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Laki

siemenkauppalain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä helmikuuta 1993 annetun siemenkauppalain (233/1993) 9 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Vahingonkorvaus

Jos kylvösiemen ei ole siitä annettujen tietojen mukaista, siemenen kunnostajan ja pakkaajan on korvattava siemenen käyttäjälle tästä aiheutunut vahinko. Kylvösiemenen myyjällä on sama vastuu, jos hän on huolimattomuudellaan aiheuttanut vahingon.

Edellä 8 §:ssä tarkoitettuja ennakkotietoja käytettäessä myyjän on sitouduttava suorittamaan ostajalle hinnanalennusta ja korvaamaan mahdolliset vahingot maataloustuottajien keskusjärjestöjen ja siemenkauppiaiden järjestöjen kesken sovittavien perusteiden mukaisesti, jos ennakkotiedot olennaisesti poikkeavat lopullisista tiedoista.

Ehdotus

9 §

Vahingonkorvaus

Kylvösiemenen kunnostajan, pakkaajan sekä sen, joka on tuonut siemenen Suomeen, on korvattava siemenen käyttäjälle vahinko, joka aiheutuu siitä, että kylvösiemen ei ole siitä annettujen tietojen mukaista taikka että siinä on muu virhe. Korvausvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos se, jolta vaaditaan korvausta, saattaa todennäköiseksi, ettei siemenessä ollut vahingon aiheuttanutta virhettä silloin, kun hän laski sen liikkeeseen.

Kylvösiemenen muun liikkeeseen laskijan vastuusta on voimassa, mitä kauppalaisissa (355/1987) säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997. _____*